

معنای زندگی

یکی از مباحث کلیدی در معارف دینی ما، بحث زندگی است. باید بدانیم که میان «زنده بودن» و «زندگی کردن» تفاوت است. تاجایی که در عرصه حیات، همان سازوکارهایی که در بدن یک فیل یا حیوان درشت جثه وجود دارد، در بدن یک مورچه و حیوان کوچک نیز یافت می‌شود تا او را زنده نگه دارد اما باید توجه کرد که این حیوانات و حتی انسان‌ها زنده هستند، درحالی‌که زندگی نمی‌کنند. خدا در قرآن کریم تصریح می‌کند که انسان در دوران جنینی «لاتشغرون»، است و فرقی با حیوان ندارد اما برای ما دستگاه شنوایی و بینایی قرار داد تا با شنیدن و دیدن، درک از جهان اطراف را در دستگاه مغزی، تحلیل کنیم و علاوه‌بر این، برای انسان دل قرار داد تا خانه خودش باشد. همین باعث می‌شود هرکدام از ما در وجودمان، عالمی داشته باشیم که حتی نزدیک‌ترین فرد به ما نیز از آن خبر نداشته باشد و این چیزی نیست که در وجود حیوانات باشد. هر آنچه در عرصه ظاهری زندگی مادی است، اعم از لذایت، داشته‌ها، تجملات، خوشی‌ها و حتی دانش، همگی مربوط به زنده بودن ماست نه زندگی کردن ما. اینکه چه بخوریم، چه بپوشیم، از چه عیشی لذت ببریم یا در چه مکانی ساکن شویم، همه مربوط به عرصه زنده بودن است که حیوانات هم از مورچه گرفته تا عظیم‌الجثه‌ترین حیوان هستی؛ چنین عرصه‌ای را برای خود فراهم می‌کنند. با این حال انسان با حیوانات تفاوت دارد و باید زندگی خود را بر مبنای دل و باطن الهی‌اش تنظیم کند. خدای تعالی در سوره انفال، آیه ۲۴ می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ، ای اهل ایمان! هنگامی که خدا و پیامبرش، شما را به حقایقی که به شما حیات معنوی و زندگی واقعی می‌بخشد دعوت می‌کنند، اجابت کنید».

چند نکته مهم در این آیه شریفه وجود دارد، اول آنکه اجابت کردن و لبیک گفتن به دعوت الهی، شرط ایمان است. نکته دوم این است که برای خدا و پیامبرش لفظ دعوت را به‌صورت مفرد آورده است؛ یعنی دعوت خداوند بزرگ و رسول او هویتی واحد دارد، اما نکته اصلی آیه این است که طبق این آیه شریفه، زندگی واقعی انسان در سایه پیروی از پیامبر و وحی تحقق می‌یابد، طوری که انگار فردی که این طریق را نمی‌پیماید، زنده نیست یا اگر بگوییم زنده است، حیاتش به شیوه زندگی انسانی نیست، یعنی آن مرتبه‌ای از زندگی که برای آن خلق شده است، البته در روایات، مصادیقی برای این حیات ذکر شده است، ازجمله در روایتی، امام‌باقر^(ع) می‌فرمایند: «فِي قَوْلِهِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ يَقُولُ وَلَايَةٌ عَلَيَّ مِنْ أَبِي طَالِبٍ^(ع) فَإِنْ أَتَيْنَاكُمْ إِلَّا بِمَنْعٍ لِّأَكْثَرِكُمْ وَابْتِغَاءً لِلْعَذْلِ فَيَكُم. یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ، یعنی ولایت علی بن ابیطالب^(ع)، زیرا پیروی از ولایتش موجب بقای عدالت و نظام اجتماع شما خواهد بود.(بحار الانوار، ج ۹، ص ۲۱۰). با این تفسیر، زندگی تنها در کنار ولایت و ولایت‌پذیری معنا پیدا می‌کند و کسی که به رشته طولی ولایت اعتقاد ندارد(که از ولایت ... تا ولایت رسول و پس از او جانشینان او هستند) در نظر اولیای دین با مرده تفاوتی ندارد. درکل انسان به‌دلیل روح الهی خود، برای چیزی فراتر از زندگی حیوانی خلق شده است؛ موضوعی که تنها در سایه پیروی از دین و اولیای دین محقق می‌شود و باید دقت کرد که قناعت کردن به زندگی مادی و عادات مادی، حسرتی طولانی را در زندگی بی‌پایان پس از مرگ به‌همراه خواهد داشت و نعمت دین آمده است تا ما را از این حسرت ویران کننده و ناتمام وارهاند و نجات ببخشد.

برگرفته از خطبه‌های نماز جمعه مشهد
تنظیم: حجت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

بیرس و بدان

مسئله‌ای در باب وام

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به‌شماره پیامک ۰۷۲۲۸۹۳۰۰ یا ما در میان بگذارید.

● بنده بنا به درخواست یکی از آشنایانم و با اجازه رئیس بانک، واسطه شدم تا او به نام من وام دارای شرایط بگیرد، ولی او وام را طبق قرارداد با بانک مصرف نکرده است، حال وظیفه من چیست و باید چه‌کار کنم؟

پاسخ اجمالی

در این مواقع باید دقت شود که آیا کار شما در قدم اول، دارای اشکال است یا خیر؟ اصل اینکه وام به نام شما و برای مصرف شخصی دیگر بوده است، اگر برخلاف مقررات بانکی باشد، اشکال دارد و ازطرف دیگر، در جواب سؤال دوم شما که آیا می‌شود خارج از قرارداد، مبلغ وام را صرف امور دیگر کرد، باید گفت مصرف وام برخلاف قرارداد نیز جایز نیست. درهر حال، اکنون که موضوع گذشته است، غیر از طلب آمرزش از خدا و نهی ازمنکر فرد وام‌گیرنده -درصورت وجود شرایط- مسئولیت دیگری برعهده شما نیست و لازم نیست شما کار دیگری انجام بدهید.

هرچند بایددقت کرد که همه‌مراجع، امر را از عهده‌فرد وام‌گیرنده خارج نمی‌کنند و می‌گویند اگر این کار از لحاظ قانون کشور غیرقانونی باشد، مسئولیت مصرف نکردن این تسهیلات در محل موردانتظار و نیز جبران خسارات احتمالی واردشده به بانک، برعهده آن فردی است که به نامش وام گرفته‌اند.

● آیت...العظمی سیستمانی

اگر قرارداد به نام او ثبت شود، وظیفه‌ای ندارید.

● آیت...العظمی شبیری زنجانی

تخلف از قرارداد، جایز نیست و شما با وجود شرایط، او را نهی ازمنکر کنید.

● آیت...العظمی صافی گلپایگانی

چنانچه وام‌گیرنده طبق شرط عمل نکند، مرتکب خلاف شرع شده است و گناهی متوجه واسطه نمی‌شود.

● آیت...العظمی مکارم شیرازی

باتوجه‌به اینکه موضوع گذشته است، کاری از شما ساخته نیست. باید توبه کنید و پس از این مراقب باشید.

● آیت...العظمی نوری همدانی

لازم است براساس عقود اسلامی موجود در بانک، عمل شود و صرف اجازه رئیس بانک کافی نیست.

● آیت...هادوی تهرانی

باتوجه‌به اینکه طرف قانونی و شرعی تسهیلات دریافتی خود شما هستید، باید تمامی شرایطی که برای دریافت‌کننده این تسهیلات قرار داده شده، در شما وجود داشته باشد و درصورتی‌که انتقال تسهیلات به غیر، مخالف قانون و مقررات بوده باشد، این کار شرعا جایز نیست و مسئولیت عدم‌مصرف این تسهیلات در محل مورد انتظار و نیز جبران خسارات وارده به بانک برعهده شماست و در این فرض، اطلاع یا عدم‌اطلاع رئیس بانک، اثری در مسأله ندارد.

اما درصورتی‌که انتقال تسهیلات به غیر، مطابق قانون و مقررات بوده باشد، شما درخصوص تخلف شخص ثالث در مصرف نکردن تسهیلات در محل موردنظر و نیز جبران خسارات، مسئولیتی ندارید، مگر آنکه در قرارداد بین شما و بانک، چنین مسئولیتی برای شما تعریف شده باشد.

شکر

پاشنبه
۱۳۴۲ خرداد ۱۴۰۲
شماره ۳۴۴۶
دوره ۴۲

۱۴
SHAHNARNEWS.IR

سازگار

نگاهی به رابطه خواهر و برادری برپایه آیات و روایات

پشتوانه‌ای که پناه‌است

حمیده ذاکری‌ا

در دهه گرامت خوب است

ابعاد مختلف زندگی امام‌رئوفمان را

بررسی کنیم، به‌همین دلیل به‌سراغ

خانواده ایشان رفته‌ایم، خواهری که

تفاوت سنی بیست و پنج‌ساله‌شان

با امام‌رضا^(ع)، چیزی از شدت

علاقه‌شان به امام‌زانشان کم‌نکرده

بود. می‌گویند آن بانوی بزرگوار از

لحاظ روحی و کمالات از همه خواهر

و برادرها بیشتر به حضرت رضا^(ع)

شبیه بودند. ایشان قبل از فوت‌شان،

لقب‌های دیگری مثل حمیده، تقیه،

تقیه، عابده و طاهره نیز داشتند،

اما «معصومه» لقبی بود که خود

حضرت رضا^(ع) به ایشان نسبت دادند

و این نشان‌دهنده بزرگی و کمالات

ایشان است. همان‌طور که می‌دانید،

حضرت معصومه^(س) و امام‌رضا^(ع) هر دو

فرزندان نجمه‌خاتون، زنی هستند که

در عصر خودش به زهد و علم معروف

بود و بدون شک حضرت معصومه^(س)

از او بسیار آموخته بود. این درحالی

است که پدر بزرگوارشان پیوسته در

زندان هارون الرشید به‌سر می‌بردند و

سرانجام در همان زندان، هنگامی که

حضرت معصومه^(س) ده‌ساله بودند، به

شهادت رسیدند. از آن زمان به بعد،

حضرت معصومه^(س) تحت مراقبت برادر

خود امام‌رضا^(ع) قرار گرفتند و همین

امر می‌تواند بیانگر ارتباط عمیق این

خواهر و برادر باشد. علامه‌مجلسی

در کتاب بحارالانوار درباره محبت

و علاقه امام‌رضا^(ع) به خواهر‌شان،

حضرت معصومه^(س)، فرموده‌اند: «هرکه

خواهرم معصومه را در قم زیارت کند،

مانند کسی است که مرا زیارت کرده

است». هرچند رابطه این دو بزرگوار از

ابعاد مختلفی می‌تواند برای ما الگو و

سرمشق باشد، پیوند خانوادگی ایشان

و نحوه تعاملات‌شان، می‌تواند راهنمای

ما در برخورد با خانواده باشد. در ادامه،

نگاهی به چگونگی رابطه خواهران و

برادران با یکدیگر برپایه آیات و روایات

خواهیم انداخت.

پیوندی که حساب را آسان می‌کند

پیوند با خویشاوندان، یکی از توصیه‌هایی است که در آیات قرآن درباره رابطه‌های خویشاوندی آمده است، چنان‌که در آیه ۲۱ سوره رعد آمده است: «و هم به آنچه خدا امر به پیوند آن کرده است(مانند صله‌رحم و محبت اهل ایمان و علم) می‌پیوندند و از خدای خود می‌ترسند و از سختی هنگام حساب می‌اندیشند، پیامبر^(ص) در سخنی با اشاره به این آیه فرموده‌اند: «نیکی به پدر و مادر و صله‌رحم، حساب را آسان می‌کند. سپس این آیه را تلاوت فرمودند: «وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا آمُرَا... بِوَأَن يُؤْصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ» که در تفسیر آن آمده‌است: صله‌رحم کنید، گرچه با سلامی باشد، بنابراین بر ماست که به اندازه‌ای که می‌توانیم، رابطه خود را با خواهر و برادرمان که از خویشاوندان درجه‌یک ما هستند، حفظ کنیم.

ارتباطی که نباید قطع شود

طبق آیات الهی، تنها درصورتی که برادر یا خواهر کافر باشند و ارتباط با آن‌ها به دین انسان ضرر برساند، اجازه ترک ارتباط با آن‌ها صادر شده‌است و در غیر این صورت، مسلمان اجازه قطع ارتباط خانوادگی را ندارد: «هرگز مردمی را که به خدا و روز قیامت ایمان آورده‌اند، چنین نخواهی یافت که با دشمنان خدا و رسول او دوستی کنند؛ هرچند آن دشمنان، پدران یا فرزندان یا برادران یا خویشان آن‌ها باشند....» (مجادله، آیه ۲۳).

برادر عزتی است که به آن تکیه می‌کنی

سخن آخر اینکه خواهران و برادران براساس رابطه محبت‌آمیزشان، حقوق زیادی در برابر یکدیگر دارند. امام‌سجاد^(ع) در رساله حقوق خود درباره حق برادران بر یکدیگر می‌فرماید: «و اما حق برادر تو این است که بدانی او برایت [مانند] دستی است که می‌کشایی و پشتوانه‌ای است که به آن پناه می‌بری و عزتی است که به آن تکیه می‌کنی و نیرویی است که به‌وسیله آن، چیزی می‌یابی، پس او را وسیله‌ای برای مصیبت خدا و کمکی برای ستم به حق خداوند مگیر و درباره او کوتاهی مکن و او را در برابر دشمنش یاری کن و میان او و شیاطینش فاصله انداز و او را نصیحت کن و در راه خدا به او روی آور. پس اگر مطیع و فرمانبر پروردگارش بود [یا او باش] و گر نه باید که خداوند در نزد تو محبوب‌تر و بزرگ‌تر از او باشد، (تحف العقول، رساله‌الحقوق، ص ۲۶۴). باتوجه‌به این بخش از رساله امام‌سجاد^(ع) درمی‌یابیم که خواهر و برادر باید، ۱. یار و حامی یکدیگر باشند. ۲. در راه سعادت و کمال، ناصح و خیرخواه یکدیگر باشند.

